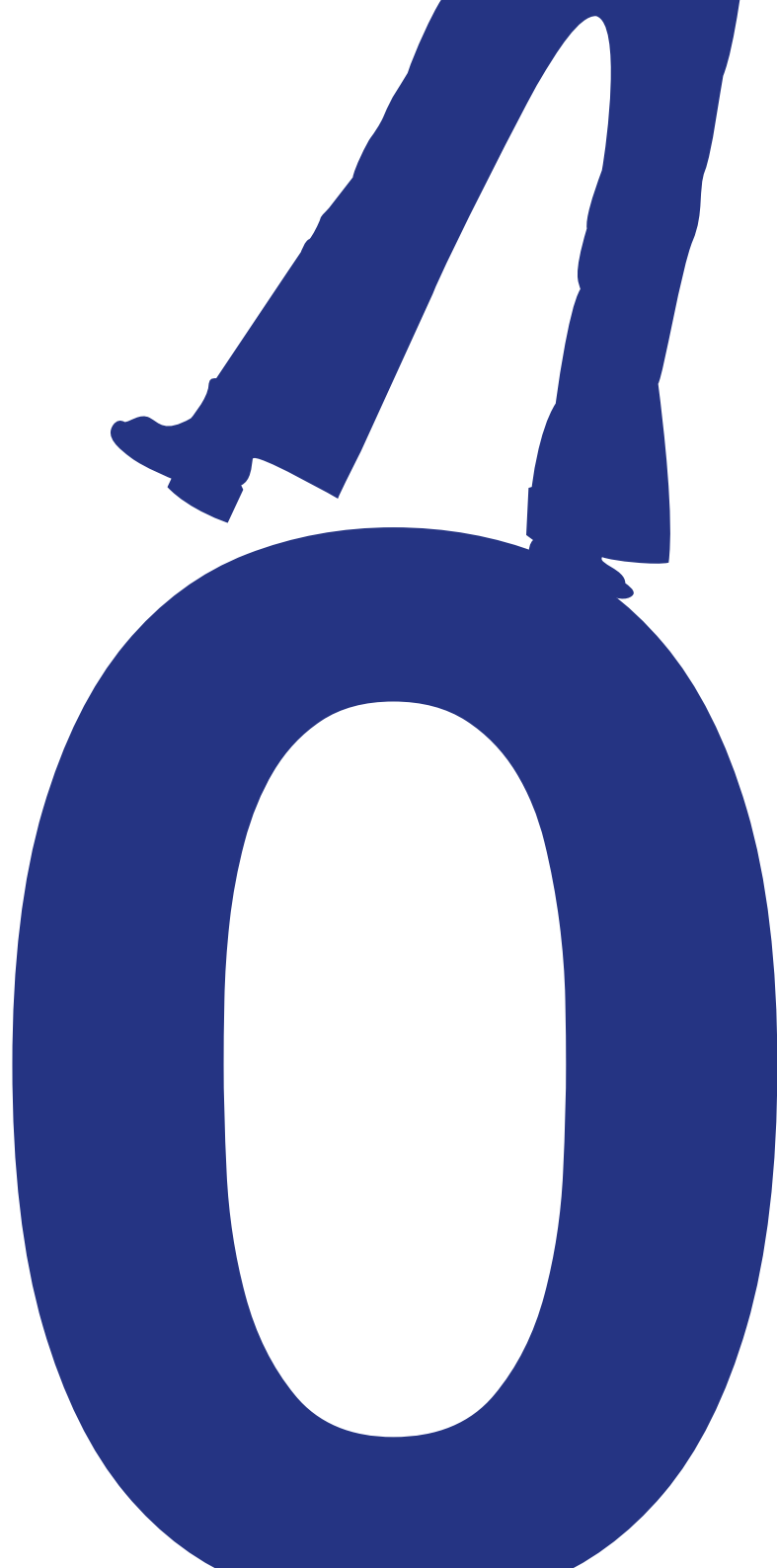

**10 jaar coördinatiepunt
duurzaam kustbeheer**
een kwestie van evenwicht

10

10 jaar coördinatiepunt duurzaam kustbeheer

een kwestie van evenwicht

V100R WOORD

 De missie van het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer is het stimuleren en promoten van duurzaam beheer van het kustgebied in België.

Tien jaar Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer: een reden om te toosten, om de werking te evalueren en om stil te staan bij de realisaties van de voorbije 10 jaar. Tijdens de recente evaluatie van het Coördinatiepunt werd als sterkte vermeld: “gedreven en efficiënt, véél resultaat met weinig middelen”. Met een kleine ploeg is inderdaad veel gebeurd. In deze jubileumpublicatie worden de blikvangers van haar 10-jarig bestaan op een rij gezet. Maak kennis met de brede waaier aan activiteiten die het Coördinatiepunt uitvoert om haar missie te verwezenlijken.

Na zes jaar samenwerking op projectbasis, werd in 2007 een nieuwe fase ingeluid door de ondertekening van een protocol. Hiermee evolueerde het Coördinatiepunt van een project naar een bestuurlijke samenwerking. Een voor Europa unieke formule, waarbij de partners zich achter een gezamenlijk programma scharen, om zo op een functionele manier samen te werken rond sectoroverschrijdende kustthema's. De insteken van lokale besturen en actoren gaven mee vorm aan het programma en de activiteiten.

Laat deze publicatie een bron van inspiratie zijn voor de toekomst, want een duurzaam beheer van de kust is een proces dat nooit af is.

| september 2011 |

Namens de partners van het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer:

- *de provincie West-Vlaanderen*
- *de Afdeling Kust van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, Vlaamse overheid*
- *het Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse overheid*
- *het Directoraat-generaal Leefmilieu van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu*
- *het Vlaams Instituut voor de Zee*

1	3	6	10
2	4	7	8
	5		11
		9	

Nauwe samenwerking met de partners

- Marleen Evenepoel [1]
Administrateur-generaal - Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse overheid
- ir. Brenda Bussche [2]
Provinciaal Directeur - Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse Overheid
- Guido Decorte [3]
Gedeputeerde - Provincie West-Vlaanderen
- Ann-Katrien Lescauwet [3]
Verantwoordelijke Cijfers en Beleid - Vlaams Instituut voor de Zee
- Kapt. Jacques D'Havé [4]
Administrateur-generaal - Maritieme Dienstverlening en Kust, Vlaamse Overheid
- ir. Kathleen Bernaert [4]
Afdelingshoofd - Afdeling Kust, Vlaamse Overheid

- Peter Norro [5]
Directeur MiNaWa - Provincie West-Vlaanderen
- ir. Peter DeWolf [6]
Adviseur-ingenieur, expert beleid Ontwikkeling Kust, Afdeling Kust, Vlaamse Overheid
- Michael Kyramarios [7]
Directoraat-generaal Leefmilieu, diensthoofd sectie Marien Milieu, FOD
- Rik Samyn [8]
Directeur dienst EEG - Provincie West-Vlaanderen
- Jan Mees [9]
Directeur - Vlaams Instituut voor de Zee
- Geert Raeymaekers [10]
Directoraat-generaal Leefmilieu, expert marien milieu sectie Marien Milieu, FOD
- Dr. ir. Nathalie Balcaen [11]
Directeur-ingenieur ontwikkeling Kust, Afdeling Kust, Vlaamse Overheid

START SCH10T

voor het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer

Het duurzaam en geïntegreerd beheer van het kustgebied in België stimuleren en promoten. Dat was de missie die het Coördinatiepunt mee kreeg in 2007.

Het samenwerkingsverband van het Coördinatiepunt is het resultaat van het project TERRA-Coastal Zone Management dat van 1998 tot 2001 werd uitgevoerd door de Afdeling Kust van de Vlaamse overheid. Afdeling Kust deed beroep op de integrale en gebiedsgerichte expertise van de provincie West-Vlaanderen om het project uit te voeren.

Een van de hoofdconclusies luidde dat er nood was aan een bestuurlijke samenwerking en een coördinatiestructuur voor het beheer van de kust. Dit leidde tot de oprichting van het Coördinatiepunt, dat in de pioniersjaren gefinancierd werd dankzij het Europese Doelstelling-2 programma voor de Belgische kust.

In 2007 beslisten de partners om deze succesvolle samenwerking verder vorm te geven door het ondertekenen van een protocol. Naast de partners van het eerste uur, namelijk de provincie West-Vlaanderen en Afdeling Kust (Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust), ondertekenden ook het Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse overheid, het Directoraat-generaal Leefmilieu van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu en het Vlaams Instituut voor de Zee het protocol.

In september 2007 werd het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer bekrachtigd door de ondertekening van een protocol.

“Het Coördinatiepunt is erin geslaagd mensen rond de tafel te brengen, en ze te doen praten met elkaar om doelstellingen voor de kust gezamenlijk te verwezenlijken.”

Brenda Bussche | provinciaal directeur Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse overheid

HET CO10RDINATIEPUNT COMMUNICEERT EN SENSIBILISEERT

Communicatie en sensibilisatie is een belangrijke doelstelling van het Coördinatiepunt en vormt de hoofdmoot van haar activiteiten.

Transparante, duidelijke en objectieve communicatie is een rode draad doorheen de werking. Hierna volgen slechts enkele voorbeelden van communicatie-initiatieven van de voorbije 10 jaar.

“Een kwestie van evenwicht”:
dagelijkse realiteit voor het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer

“DE KUST, KWESTIE VAN EVENWICHT”

HET MOTTO VAN HET COÖRDINATIEPUNT

Dat de slagzin “De Kust kwestie van evenwicht” hét motto en logo zou worden van het Coördinatiepunt was niet gepland. Als startschot van haar communicatiestrategie werd in 2003 gestart met een campagne om de aandacht te vestigen op de grote druk op de kust en de noodzaak om problemen gezamenlijk aan te pakken. Streven naar evenwicht, tussen al die belangrijke functies die de kust herbergt, is een uitdaging.

Het doel van de campagne was het breder bekend maken van het Europese concept “geïntegreerd beheer van kustgebieden”. Dit werd perfect gevat in de slogan “De Kust, kwestie van evenwicht”; welke meteen de baseline onder het logo van het Coördinatiepunt werd. Ook na 10 jaar blijft het belangrijk dit evenwicht na te streven.

HET KUSTFORUM

JAARLIJKS STILSTAAN BIJ BELANGRIJKE THEMA'S

Op het jaarlijks Kustforum worden geïnteresseerden uit het politieke, bestuurlijke of middenveld geïnformeerd over actuele onderwerpen aan de kust en worden mensen samengebracht die vanuit een verschillende invalshoek bezig zijn met de kust. Het Kustforum biedt ook de kans om problemen, bezorgdheden en verzuchtingen te ventileren.

De belangstelling en bekendheid van het forum groeit snel. In drie jaar tijd verdubbelde het aantal deelnemers, tot 300 geïnteresseerden voor de derde editie in 2011. De diversiteit aan onderwerpen die aan bod komen, draagt bij tot het succes. **Het kustforum biedt kansen tot interactie en sectoroverschrijdend leren en denken.**

Zeewering, werkgelegenheid, natuurbehoud, mobiliteit, de kust als hippe bestemming, vergrijzing, ruimtelijke kwaliteit aan de kust, windmolens op zee, betaalbaar wonen. Het zijn allemaal onderwerpen die de kust aanbelangen en waarover grondig moet nagedacht worden voor de toekomst.

Het Kustforum biedt een platform om kustthema's op de agenda te plaatsen en stimuleert een dialoog tussen beleidsmakers en kustactoren.

Ook het bijhorende jaarboek **"De Kust: het nieuws van de kust in grote lijnen"** is ondertussen een gegeerde publicatie geworden met uniek beeldmateriaal en een overzicht van de belangrijkste nieuwsfeiten aan de kust het voorbije jaar.

1	2
3	4
5	6
1. Het jaarboek 'De Kust 2010: het nieuws van de kust in grote lijnen'
 2. Grote opkomst op het Kustforum 2009 in het Staf Versluyscentrum te Bredene
 3. Panelgesprek over 'De Kust als hippe en trendy bestemming' op het Kustforum 2010
 4. Plechtige overhandiging van de publicatie 'De Kust 2008' op het Kustforum 2009 door Kathy Belpaeme aan Geert Anthierens, voorzitter bestuurlijk overleg
 5. Minister Hilde Crevits op het Kustforum 2011: 'Hoe zou het nog zijn met ... Vlaamse Baaien?' Een terugblik.
 6. Het jaarboek 'De Kust 2009: het nieuws van de kust in grote lijnen'

DUURZAAM STRANDBEHEER

DE BUIK VOL VAN STRANDAFVAL

Het strand maakt een kustgemeente uniek. Het is een aantrekkingspool voor de recreant, een belangrijke buffer die bescherming biedt tegen overstromingen en de leefomgeving voor typische planten en dieren.

De “**Lenteprikkel**” ontstond vanuit de bezorgdheid van de gemeentelijke milieuraden voor een meer natuurlijke manier van strandreinen. Het Coördinatiepunt startte deze grootschalige strandopruimactie in 2004. Bedoeling was niet louter om het afval te verzamelen en te inventariseren, maar ook om aandacht te vragen voor het handmatig reinigen van het strand. De problematiek werd ook levendig gehouden bij de strandbezoeker dankzij de folder “**Over afval en AFVAL**”, de tentoonstelling “**Buik vol van afval**” en gerichte thematische acties zoals de peuken- en ballonnenactie.

Ook de gemeenten droegen hun steentje bij: verschillende kustgemeentes reinigen bepaalde stukken strand enkel nog manueel. Zo krijgt onze kust terug heel wat natuurlijker stranden met een vloedlijn die belangrijk is voor het kustecosysteem. Het Coördinatiepunt organiseerde diverse workshops voor de technische diensten om ervaringen uit te wisselen.

Met de campagne en de tentoonstelling ‘Buik vol van strandafval’ maakte het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer de strandbezoeker duidelijk dat afval op het strand en in zee een zwaar onderschat probleem is. De tentoonstelling werd in alle Belgische kustgemeenten en ook aan de Nederlandse kust opgesteld.

1	2	7	8
3	4	9	10
5	6		

- 1-6. Sfeerbeelden van vijf edities Lenteprikkel, een strandopruimactie in alle kustgemeenten.
7. Onthulling panelen op het strand in Koksijde door Vlaams Volksvertegenwoordiger Jan Loones en schepenen Joeri Stekelorum. In Koksijde, Oostende en Wenduine plaatste het Coördinatiepunt informatieborden op het strand om de bezoeker te informeren over ecologisch strandbeheer
8. Tijdens de workshops "Buik vol van strandafval" voor scholen maakten de leerlingen op een speelse manier kennis met de verschillende fracties strandafval.
9. Affiche peukenactie "… omdat het strand geen asbak is"
10. Tentoonstelling: "Buik vol van Strandafval"

1.941
mensen namen deel aan vijf edities van De Lenteprikkel, een opruimactie op het strand.

DE KUST KIJKT VERDER

PROJECTEN IN DE KIJKER VIA AWARD DUURZAAM KUSTPROJECT

Om tastbaar te maken wat “duurzaamheid” concreet kan betekenen aan de kust, reikte het Coördinatiepunt in 2006 voor het eerst **Awards ‘Duurzaam Kustproject’** uit aan voorbeeldige initiatieven. Want iedereen kan bijdragen aan een betere toekomst voor onze kust. Niet enkel de overheid, maar evengoed particulieren en bedrijven. Een onafhankelijke jury van experts beoordeelt twee-jaarlijks de ingezonden projecten via een vastgelegde set duurzaamheidscriteria. De initiatieven krijgen zo een grotere bekendheid en de Awardwinnaars kunnen hun profiel versterken.

Alle winnende initiatieven worden toegelicht op www.dekustkijktverder.be. Ook verenigingen en geïnteresseerden die bij een bezoek aan de kust meer willen leren over duurzaamheid maken dankbaar gebruik van de website. Het geeft een uitgestippeld plan met de locaties van alle beloonde projecten en illustratief beeldmateriaal.

55

awards werden in totaal uitgereikt tijdens de drie uitreikingen in 2006, 2008 en 2010.

Tweejaarlijks reikt het Coördinatiepunt de award ‘Duurzaam Kustproject’ uit aan vernieuwende en duurzame initiatieven.

10

ZON, ZEE,... ZORGELOOS. EEN TOEGANKELIJK STRAND VOOR IEDEREEN (AWARDWINNAAR 2006)

In 2006 werkten de provincie West-Vlaanderen, het gemeentebestuur van Middelkerke, het stadsbestuur van Nieuwpoort en Intro (organisatie die festivals en evenementen toegankelijk maakt) samen om voor iedereen een toegankelijk strand te realiseren. De aandacht ging in het bijzonder naar mensen met een handicap zodat om het even wie probleemloos kan genieten van een leuk dagje aan zee. Er worden hiervoor een aantal zaken voorzien zoals een toegankelijke weg vanaf de dichtstbijzijnde halte van de kusttram, een rolstoeltoegankelijk toilet of een toegankelijke douche met omkleedruimte op het strand, strandrolstoelen en noem maar op ...

Daarnaast worden assistenten opgeleid om bv. mensen met een motorische en/of visuele handicap te begeleiden vanaf de aankomstplaats tot op het strand, om assistentie te verlenen bij persoonlijke verzorging, bij de transfer van de eigen rolstoel naar de strandrolstoel, enz ...

AANKOOP WAARDEVOLLE KUSTDUINEN - UITMUNTEND PROJECT
(AWARDWINNAAR 2008)**

De kustduinen zijn zo uniek dat een optimaal behoud en beheer van groot maatschappelijk belang is. Want de duinen moeten ook in de toekomst voor iedereen die belangrijke functies als zeewering, natuurgebied en recreatiezone blijven vervullen.

De verwerving van de kustduinen door de overheid biedt waarborgen voor de definitieve bescherming en een maatschappelijk optimaal beheer met aandacht voor recreatie en de draagkracht van het ecosysteem. Voor elk van de aangekochte domeinen wordt door de Vlaamse overheid een toekomstvisie opgemaakt en worden inrichtingsmaatregelen genomen zodra dit mogelijk is.

HERINRICHTING MARIA HENDRIKAPARK - UITMUNTEND PROJECT
(AWARDWINNAAR 2008)**

Kwalitatieve open ruimte is des te belangrijker in een sterk verstedelijkte omgeving. Het Maria Hendrikapark in Oostende is bij jong en oud een populaire groene long in de badstad. Het 37 ha grote park werd geconcentreerd en aangelegd op het einde van de 19de eeuw, onder impuls van Koning Leopold II. Meer dan een eeuw later kon het park wel eens een grondige renovatie gebruiken. De stad wou de twee grote troeven van het park versterken: rekening houdend met een verscheidenheid aan gebruikers en de ecologische- en cultuurhistorische waarde. Er was tevens aandacht voor verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling zoals: participatie van de gebruikers van het park, samenwerking tussen verschillende diensten, aandacht voor reductie van milieukosten en voorafgaandelijk wetenschappelijk en cultuurhistorisch onderzoek.

DE 0.32 PETRUS PICTOR - UTMUNTEND PROJECT
(AWARDDWINNAAR 2008)**

In de Belgische visserij wordt traditioneel gebruik gemaakt van de boomkor om op (vooral) platvis te vissen. Deze visserijmethode heeft echter een hoog brandstofverbruik en negatieve milieueffecten tot gevolg, voornamelijk door het omwoelen van de zeebodem. Reder Willy Versluys ging op zoek naar een nieuw vaartuig. De keuze viel op een catamaran die op verschillende vlakken duurzamer is dan de boomkor: betaalbaar, zuiniger in gebruik, arbeidsefficiënt en met minder milieueffecten. De Petrus Pictor wil als prototype de Vlaamse vissers overtuigen van de haalbaarheid om met nieuwe en duurzame methoden de visserijactiviteit te onderhouden op langetermijn.

INTERNATIONALE TWEEDAAGSE BLANKENBERGE - UTMUNTEND PROJECT
(AWARDDWINNAAR 2010)**

Jongeren en volwassenen aanzetten om te sporten, dat is het hoofddoel van de Internationale Tweedaagse van Blankenberge. Jaarlijks brengt deze wandelhappening zo'n 15.000 wandelaars op de been en duizenden toeschouwers. Logischerwijs zorgt zo'n wandeltocht voor veel afval en daar maken de organisatoren het verschil met veel andere massa-evenementen. De Internationale Tweedaagse draagt namelijk het duurzaamheidsaspect hoog in het vaandel. Ze doen verschillende acties op vlak van milieuzorg, ze werken met duurzame materialen, doen aan sensibilisatie, werken aan een actieve participatie van verschillende doelgroepen en zetten waar mogelijk Fairtradeproducten in als koffie, wijn, fruitsap en bananen ...

OMGEVINGSWERKEN DUIN EN ZEE (AWARDWINNAAR 2010)

Duin en Zee heeft enerzijds een gebouwencomplex en anderzijds een attractieve buitenomgeving door haar ligging midden in de duinen en vlak bij zee en strand. Door de jaren heen raakte het terrein een beetje verwaarloosd en er waren enkele functies geïnstalleerd die niet echt pasten binnen het kader van de natuurlijke omgeving.

Bij het uitvoeren van de omgevingswerken lag de nadruk op de symbiose tussen jeugd en groen, met als doel natuurherstel en het behouden van open ruimte voor spelende kinderen. Duin en Zee heeft vele gebruikers: de speelpleinwerking, de educatieve dienst Horizon Educatief, het jeugdverblijfcentrum, de vele huurders van de verschillende zalen en de inwoners van Oostende en Bredene. Samen met al deze gebruikers en omwonenden werd een concreet plan uitgetekend voor de aanpak van de site.

2006:
Tijdens de eerste uitreiking van de awards 'Duurzaam Kustproject' in 2006 werden maar liefst 39 projecten weerhouden. Sommige projecten ontkiemden meer dan 10 jaar geleden, de Week van de Zee was dit jaar aan haar 10de editie toe, het infiltratieproject in de Doornpanne kent een lange historie met de eerste verkennende studies eind jaren '80, over de eerste windmolens op zee wordt al lang gesproken en zo zijn de meeste projecten reeds werk van meerdere jaren.

2008:
Awarduitreiking 2008 door Jan Durnez, toenmalig gedeputeerde voor Leefmilieu, Natuur en Landschappen en Jan Verheke, kabinetsmedewerker van minister Crevits, toen Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur. Negen initiatieven ontvingen een Award.

2010:
Gedeputeerde Guido Decorte en Vlaams minister-president Kris Peeters mochten in 2010 aan zes projecten een Award toekennen.

DE KUSTATLAS

UNIEKE KAARTEN EN GEGEVENS VOOR IEDEREEN BESCHIKBAAR

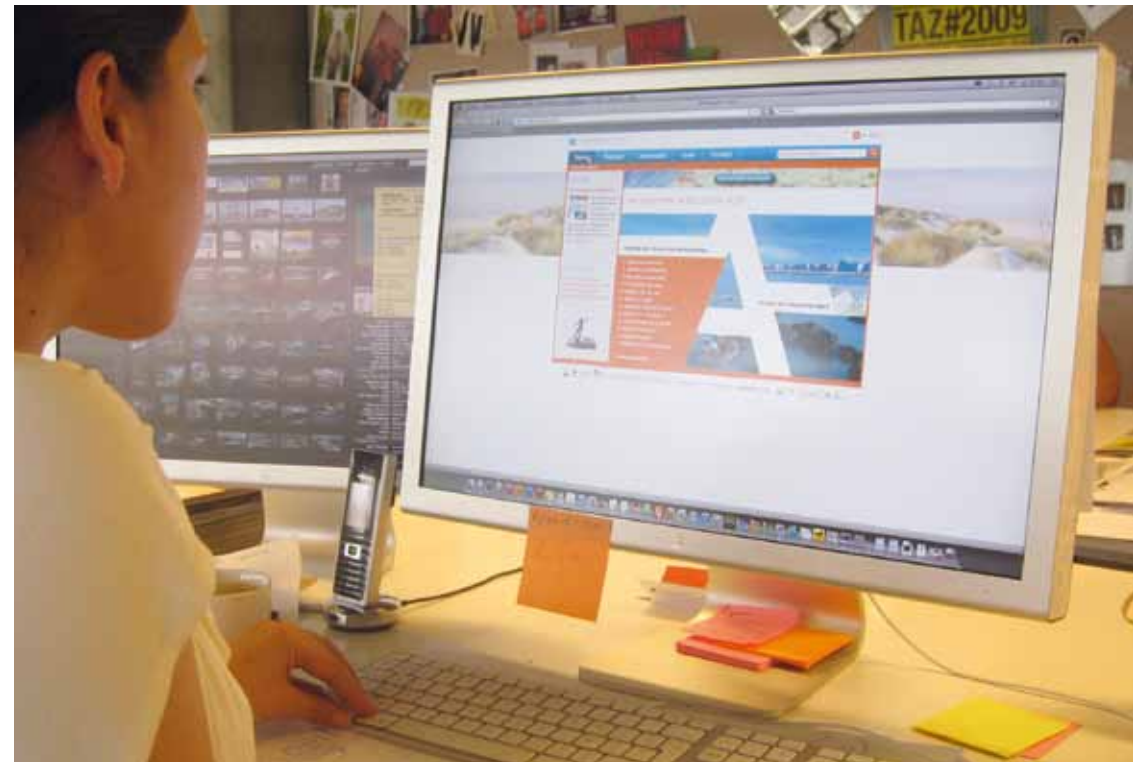
Als alternatief voor een sec rapport over de kenmerken van onze kust aan de Europese Commissie, bracht het Coördinatiepunt in 2004 het boek **'De Kustatlas'** uit. De Kustatlas gaf aan de hand van sprekende foto's en unieke overzichtskaarten een overzicht van de typische kenmerken van onze kust. De atlas werd een heus hebbeding, en wist ook de inwoners te bekoren. Daarom werd beslist 'De Kustatlas' ook via het commercieel circuit te verkopen, een initiatief dat trouwens in 2011 herhaald wordt bij de uitgebreide en geactualiseerde publicatie van 'De Kustatlas 2'.

Om aan de vele vragen naar het gebruik van het unieke kaartmateriaal tegemoet te komen, werd in 2005 de webversie van de atlas **www.kustatlas.be** in vier talen gelanceerd. In juni 2011 werd de website volledig vernieuwd. De site laat toe unieke gebruiksklare kaarten over alle thema's te downloaden voor verwerking in presentaties of publicaties. En dankzij een interactief kaartgedeelte kan de bezoeker ook makkelijk zelf kaarten samenstellen.

De duurzaamheidsindicatoren werden geïntegreerd in de site. Hierdoor worden cijfers over de kust extra in de kijker gezet en kunnen beleidsmakers deze feiten oppikken voor het onderbouwen van hun kustbeleid.

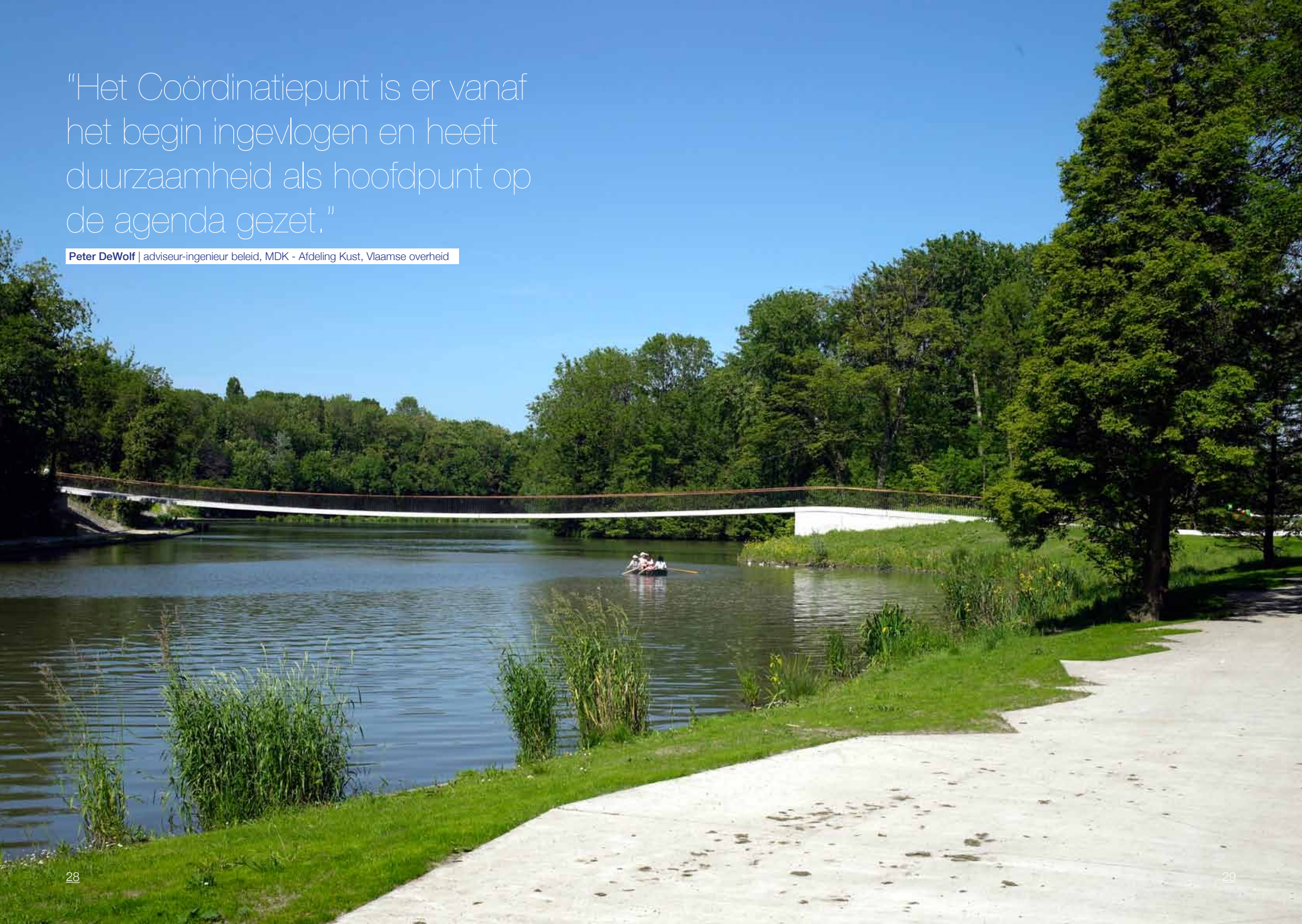
De kustatlas is een goed gekende publicatie van het Coördinatiepunt. Na de eerste editie van 2004 werd in 2011 een geactualiseerde kustatlas uitgebracht.

 www.kustatlas.be kende een onverwacht groot succes, en scoort met een gemiddelde van 2000 unieke bezoekers per maand zeer hoog in vergelijking met andere Europese webatlassen. Vooral de gebruiksklare én interactieve kaarten die zo van de site gedownload kunnen worden, worden door bezoekers geapprecieerd.

“Het Coördinatiepunt is er vanaf het begin ingevlogen en heeft duurzaamheid als hoofdpunt op de agenda gezet.”

Peter DeWolf | adviseur-ingenieur beleid, MDK - Afdeling Kust, Vlaamse overheid

HET CO10RDINATIEPUNT ALS AANSPREEK- PUNT VOOR DUURZAAM KUSTBEHEER

Een brede waaier aan actoren benaderen het Coördinatiepunt als aanspreekpunt. Ambtenaar en politicus, overheid en privaat, vereniging en individu, studenten en scholen, wetenschappers en gidsen: elk heeft zijn eigen vragen en bekommernissen.

851

vragen werden geregistreerd van 2005 tot 2010. Voor de wetenschappelijke vragen wordt samengewerkt met het Vlaams Instituut voor de Zee.

Alhoewel de primaire doelgroep van het Coördinatiepunt overheden, sectorale organisaties en belangengroepen zijn, zal steeds gezocht worden om elke vraagsteller zelf te helpen of gericht door te verwijzen.

De aard van de vraag is al even divers als de thema's. Organisatie van een studiedag of workshop, opstellen of doorsturen van een publicatie, begeleiden van processen, aanleveren van cijfermateriaal of informatie, en voor nog veel meer kan men terecht bij het Coördinatiepunt.

De aangekaarte thema's zijn divers: speelduinen, meeuwen, afval, enz. maar evengoed gaat het over alles wat met de kust te maken heeft zoals mountainbikeroutes, recyclage van mosselschelpen, subsidiereglementen, enz.

DE MEEST LUDIEKE INFOVRAGEN WAREN TOT NU TOE ...

HOE COMMUNICEREN KRABBEN?

vraag van Daan, 9 jaar, voor spreekbeurt over krabben

KUNT U MIJN SLEUTELS HELPEN TERUGVINDEN?

vraag aan een strandjutter voor het terugvinden van sleutels op het strand

WILLEN JULLIE DE STRUIKEN SNOEIEN OP HET LOOPPARCOURS?

vraag om struiken te snoeien aan camping cosmos te Westende

HEBBEN JULLIE MIJN ANKER NIET GEVONDEN?

een schipper vraagt of er geen anker is gevonden tijdens de lenteprikkel

KAN IK AMBULANCIER WORDEN MET EEN STRAFBLAD?

vraag of je opleiding ambulancier kan volgen als je een strafblad hebt

“Het Coördinatiepunt is onmisbaar geworden. Hier is een heel dynamische ploeg mensen aan het werk”

Jan Mees | directeur Vlaams Instituut voor de Zee

HET CO10ORDINATIEPUNT BIEDT EEN PLATFORM VOOR OVERLEG: SAMEN ROND DE TAFEL

Geïntegreerd kustbeheer is een proces van lange adem. Het aanbieden van een platform voor overleg is dan ook een belangrijke taak voor het Coördinatiepunt. De juiste mensen samenbrengen, inventariseren van problemen, luisteren naar de wensen en meningen is hierbij cruciaal.

Het Coördinatiepunt krijgt de opdracht om voor concrete problemen en gebieden processen te begeleiden.

Bij de opstart van een specifiek proces wordt steeds veel aandacht besteed aan een **grondige onderbouwing** van de problematiek en degelijk vooronderzoek. Alle betrokken partijen worden rond de tafel gebracht en waar relevant wordt dit gekoppeld aan een bevraging van inwoners of gebruikers. **Het Coördinatiepunt vervult hierbij een neutrale en objectieve rol.** Ze heeft geen bevoegdheid of beslissingsmandaat, dit rust bij de overheden in kwestie.

De thema's die op het werkprogramma komen, zijn telkens sectoroverschrijdend en van bovenlokaal belang.

Hierna volgen voorbeelden die illustreren hoe het Coördinatiepunt concreet kan inspelen op vragen en ten dienste kan staan van actoren om samen met hen en met alle betrokkenen op zoek te gaan naar oplossingen.

Naast deze voorbeelden werd in de voorbije 10 jaar onder andere ook gewerkt rond ruimtelijke kwaliteit aan de kust, wrakken op zee, bijvangst in de strandvisserij, de Spuikom in Oostende en het aanduiden van zeehondenzones op het strand.

RIJN SCHELDE DELTA KUST (RSD)

KENNIS UITWISSELEN OVER DE GRENS

Al sinds 2001 werken de provincies West-Vlaanderen, Zeeland en Zuid-Holland samen in de Rijn-Schelde-Delta Kust werkgroep. Het Coördinatiepunt verzorgt het secretariaat van deze dynamische werkgroep.

Elk jaar organiseert ze heel wat activiteiten: een bestuurdersexcursie waarbij afwisselend de drie kustprovincies bezocht worden, een expertenworkshop waarop problemen en beleidsaspecten inhoudelijk uitgediept worden en een studiedag die open staat voor alle geïnteresseerden. De activiteiten kunnen steeds op veel interesse rekenen, en zij kregen een vaste plaats in de agenda van vele bestuurders.

Ook hier bieden zich vele kustthema's aan om over de landsgrenzen heen te leren en te inspireren: **innovatie in kusttoerisme** (studiedag 2007), **kansen en effecten van innovatieve havenontwikkelingen** (excursie 2008), **kustverdediging** (meerdere studiedagen en expertenbijeenkomsten), **invloed van Europees beleid op lokale besturen** (excursie 2010).

- 1/2. RSD excursie Plan Tureluur - Tiengemeten, 21/04/10
3. Expertenworkshop, 24/10/08
4. Studiedag toeristische innovatie, 1 en 2/02/07
5. Studiedag van zand naar strand, 11/10/07

ZANDBANK VOOR HEIST

WERKEN AAN DE TOEKOMST VAN KNOKKE-HEIST WEST

De groeiende zandbank voor de kust van Heist zorgt voor heel wat beroering. Hoe breed zal het strand worden? Welke gevolgen zullen al deze ontwikkelingen hebben voor de activiteiten op het strand en de dijk? Daalt de waarde van de appartementen door de recente evoluties?

Het Coördinatiepunt kreeg de opdracht om samen met alle betrokkenen een langetermijnvisie uit te werken voor de westelijke zone van Knokke-Heist, ook bekend als “**de Baai van Heist**”. In oktober 2007 werd met de organisatie van een multidisciplinair seminarie het startschot gegeven voor een proces van informeren en overleg.

Objectieve rapporten brachten de situatie in beeld, via een brochure en een website wordt gecommuniceerd met het publiek, en aan de hand van enquêtes werden de wensen van inwoners, toeristen en actoren in kaart gebracht. Deze informatie dient als input om met de overheden en betrokken actoren scenario's uit te werken voor een wenselijke toekomstige ontwikkeling van Knokke-Heist West.

De gemiddelde laagwaterlijn op deze overzichtsfoto komt overeen met de situatie midden 2008. In 2009 en 2010 verschoof de laagwaterlijn richting zandbank. In de Baai van Heist worden op een kleine oppervlakte heel wat activiteiten en functies gebundeld. De uitdaging is dan ook om een gedragen toekomstscenario te ontwerpen waar alle gebruikers zich kunnen terugvinden.

MENS EN MEEUW

LASTPAK OF LUCHTACROBAAT?

Meeuwen horen bij de kust. Hun gekrijs doet ons denken aan vakantie of een strandwandeling, maar voor sommige ook aan slapeloze nachten door lawaaierige dakbroedende meeuwen. Sinds 1993 broeden meeuwen op daken aan onze kust. Oostende was de eerste badstad waar de meeuwen een nestje maakten. Naast de geluidsoverlast is er ook aan de hele kust overlast van meeuwen die in afvalrecipiënten op zoek gaan naar voedsel.

In 2007 kwamen de meeuwen op het werkprogramma van het Coördinatiepunt. Het seminarie **“Mens en meeuw: bovenste beste burens?”** in 2008, werd gevolgd door een brochure, een website www.meeuwenindestad.be, expertenbijeenkomsten, monitoring om de situatie op de voet te volgen en in kaart te brengen, en overleg met alle gemeenten.

Als resultaat van dit alles werd in 2011 op vraag van de Vlaamse overheid het proces begeleid om te komen tot een **“beheerregeling meeuwen”** in het kader van het soortenbesluit, die moet toelaten de overlast efficiënt aan te pakken.

469

koppels meeuwen broedden op het dak in Oostende in 2009. In Knokke-Heist was dit 17 paar meeuwen.

SPEELDUINEN

RUIMTE OM TE SPELEN AAN DE KUST

De vraag naar **speelduinen** was een van de eerste dossiers die het Coördinatiepunt in 2001 oppakte. De jeugddiensten en jeugdverenigingen trokken aan de alarmbel. Meer en meer duingebieden moesten worden afgesloten om de erosie en achteruitgang van de natuur tegen te gaan.

Samen met de jeugdverenigingen, de jongerenverblijfscentra en de bevoegde diensten ging het Coördinatiepunt op zoek naar oplossingen en (nieuwe) speelruimte. Zo werd in Blankenberge een nieuwe speelruimte ingericht in het **Zeebos** en werd voor het eerst aan onze kust een duingebied aangeduid als "speelzone" in Wenduine en Middelkerke. In 2011 kwam er nog een nieuwe zone bij in Blankenberge.

De jeugdverenigingen van Blankenberge tekenden zelf de plannen voor de inrichting van de speelzone in het Zeebos uit.

INTERVENTIEPLAN OLIEVOGELS

EEN EFFICIËNTE REGELING VOOR DE OPVANG VAN VOGELS NA EEN RAMP

Naar aanleiding van de olieramp met de Tricolor in januari 2003 gaf de toenmalige minister voor Leefmilieu de opdracht om een interventieplan uit te werken voor de opvang van vogels na een ramp op zee. De expertise van de stichting Sea alarm werd ingeroepen en samen met de diensten van de gouverneur en alle betrokkenen werd eind 2004 het **“interventieplan olievogels”** opgemaakt.

Het Belgische plan was een voorloper in Europa en heeft als model gediend in verschillende Europese landen waaronder Nederland, Ierland, Duitsland, Estland, Finland en Noorwegen.

Samen met de diensten van de gouverneur staat het Coördinatiepunt in voor de actualisering van het interventieplan. In 2006 en 2007 vond een alarmoefening plaats om het plan uit te testen.

 Een afsprakenregeling voor de implementatie van het plan werd op 14 juli 2005 officieel ondertekend door toenmalig vice-eerste minister en minister van begroting en overheidsbedrijven Johan Vande Lanotte, Vlaams minister van openbare werken, energie, leefmilieu en natuur Kris Peeters, en Paul Breyne, provinciegouverneur van West-Vlaanderen.

A woman in a green jacket and glasses is washing a bird in a white tub. A man in a white shirt and apron is holding the bird. The background is a white tiled wall with a green hose.

“In België hebben we
maar 65 km kust die
zeer intens gebruikt
wordt. De activiteiten
op land beïnvloeden
de zee en omgekeerd.
Dit maakt coördinatie
noodzakelijk”

Geert Raeymaeckers | expert marien milieu, dienst Marien Milieu, federale overheid

HET CO10RDINATIEPUNT VOLGT HET EUROPEES KUST- EN ZEEBELEID

Kust en zee zijn regio's bij uitstek die in een bredere context moeten bekeken worden. De Europese Commissie erkent dan ook het belang van een op maat gesneden kust en maritiem beleid. De problemen beperken zich niet tot de landsgrenzen en vanwege de centrale ligging van Europa is overleg en samenwerking met de buurlanden een noodzaak. Het Coördinatiepunt houdt ook op Europees niveau de vinger aan de pols en benut kansen voor samenwerking.

EUROPEES KUST- EN ZEEBELEID

OPVOLGEN EN KENNIS OPBOUWEN OVER LOPENDE DOSSIERS.

Het belang van de kust en de rijkdommen die de zee te bieden heeft nemen alsmear toe, en dus bewoog ook op Europees niveau in de voorbije 10 jaar heel wat rond kust- en zeebeleid.

Hét kader voor de werking van het Coördinatiepunt is de **Europese Aanbeveling “betreffende de uitvoering van een Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden (GBKG) in Europa”** (2002/413/EG, 6.6.2002).

De Aanbeveling verzocht de Europese lidstaten om in februari 2006 verslag uit te brengen over de ervaringen bij de uitvoering ervan. Het Coördinatiepunt werkte mee aan het Belgische rapport, dat opgesteld werd onder de vleugels van de Stuurgroep Noordzee en Oceanen van het Coördinatie Comité Internationaal Milieurecht (CCIM). In 2010 schreef het Coördinatiepunt een rapport over de ontwikkelingen in de periode 2006-2010, dat door diezelfde stuurgroep werd goedgekeurd. Het Coördinatiepunt treedt binnen het CCIM op als piloot voor geïntegreerd kustbeheer en neemt deel aan de expertgroepen van de Europese Commissie, waar volop nagedacht wordt over de toekomst van duurzaam kustbeheer in Europese context.

Verder zijn er sterke relaties tussen geïntegreerd kustbeheer en andere Europese kust- en zeedossiers. In 2007 werd de mededeling over een **geïntegreerd maritiem beleid** voor de Europese Unie bekendgemaakt (COM(2007) 575). Dit is het eerste voorbeeld van een poging van een “geïntegreerde” - dus over sectorgrenzen heen - benadering vanuit Europa. Als onderdeel van dit maritiem beleid werden debatten over ruimtelijke planning op zee opgestart. In 2008 werd de **kaderrichtlijn Mariene strategie** goedgekeurd (2008/56/EG, 25.6.2008), met als doel een goede milieutoestand van de Europese mariene wateren te bereiken tegen 2020.

Het Coördinatiepunt volgt al deze ontwikkelingen voor haar partners op de voet, en bouwt inhoudelijke kennis op om vragen en verzoeken optimaal te beantwoorden.

EUROPESE PROJECTEN

EXTRA HEFBOOM EN KANSEN VOOR SAMENWERKING

Europese projecten bieden een unieke kans om samen te werken over grenzen heen en te leren van ervaringen van anderen. In de voorbije 10 jaar werkte het Coördinatiepunt mee aan heel wat Europese projecten rond duurzaam Kustbeheer. Ze werd betrokken als expert in de projecten **SAIL** - waarbij duingebieden werden heringericht aan onze kust, **DEDUCE** - rond kustindicatoren, **BLAST** - waarbij er aandacht is voor de relatie tussen land en zee en **SUSCOD** - waarbinnen een assistent voor kustbeheer wordt ontwikkeld.

Daarnaast diende ze succesvol drie eigen projecten in waarin opgetreden werd als projectpartner: **120 km Kustkwaliteit**, **C-SCOPE** (Combining Sea and Coastal planning www.cscope.eu) en **Coastal Communities 2150** (www.cc2150.eu).

De activiteiten die binnen deze projecten worden ontplooid, passen steeds naadloos in het werkprogramma van het Coördinatiepunt en worden afgestemd met de partners.

- 1+5. Steerbeelden startconferentie van C-SCOPE (Combining Sea and Coastal Planning).
2. Jean-Louis Herrier van het Agentschap voor Natuur en Bos geeft een uitleg over en rondleiding in het Natuurreservaat 'Baai van Heist'.
3. Startconferentie van Coastal Communities 2150
4. Go-cart rit tijdens eindconferentie 120 km Kustkwaliteit

“Het unieke van het Coördinatiepunt is dat drie overheidsniveaus samenwerken rond concrete dossiers, waardoor gericht aan oplossingen wordt gewerkt”

Guido Decorte | gedeputeerde, provincie West-Vlaanderen

HET CO10RDINATIEPUNT ONTWIKKELT KUSTINDICATOREN

Het Coördinatiepunt was in Europa een pionier op vlak van het ontwikkelen van kustindicatoren. In 2003 selecteerde ze samen met experts en vertegenwoordigers uit het middenveld en de overheidsdiensten een set van 20 kustindicatoren. Elk van deze indicatoren geeft de stand van zaken en evoluties weer van specifieke kustgebonden problemen zoals het hoge aantal tweede verblijven, de druk veroorzaakt door dagtoerisme of olieverontreiniging op zee.

HET KUSTKOMPAS

INDICATOREN ALS WEGWIJZERS VOOR EEN DUURZAAM KUSTBEHEER

De 20 geselecteerde indicatoren vormen samen de “Kustbarometer”, die kan gebruikt worden als communicatieinstrument en om beslissingen objectief te onderbouwen.

In eerste instantie werden de indicatoren enkel beschikbaar gesteld via de website www.kustindicatoren.be, maar in 2005 werd het eerste “Kustkompas” uitgebracht. Deze publicatie kwam tot stand in samenwerking met een 50-tal wetenschappers en onder begeleiding van een redactieraad van experts. Het Kustkompas groeide uit tot een goed gekende publicatie bij gemeenten en bestuurders. In 2007 werd van deze publicatie een update uitgebracht met aangepaste en uitgebreide data en cijfers van de voorbije 2 jaar.

Maar ook andere initiatieven en fora brengen de indicatoren en het belang van objectief cijfermateriaal onder de aandacht. Bijvoorbeeld door voordrachten te geven, bijdragen en artikelen te schrijven voor publicaties, cijfermateriaal aan te leveren en workshops te organiseren.

In 2011 werden de indicatoren volledig opgenomen in de digitale Kustatlas, om ze zo nog extra toegankelijk te maken.

176

personen aan de kust zijn ouder dan 65 jaar per 100 mensen jonger dan 20 jaar. Voor de provincie West-Vlaanderen is deze verouderingsgraad heel wat lager namelijk 110 ouderen per 100 jonger dan 20 jaar.

Het Coördinatiepunt speelde ook voor de kustindicatoren een rol op Europees vlak, enerzijds via projecten en anderzijds via de expertgroep data en indicatoren. Op voorstel van deze laatste groep, raadde de Europese Commissie de lidstaten aan om een set van indicatoren op te stellen.

Voor het indicatorenwerk wordt nauw samengewerkt met het Vlaams Instituut voor de Zee dat instaat voor de databevraging en beheer van de databanken.

Het 'Kustkompas' geeft een stand van zaken weer van de kustindicatoren.

Deze publicatie werd voor het eerst uitgegeven in 2005 en herhaald in 2007 met een evolutie over de voorbije 2 jaar. De meest recente gegevens zijn terug te vinden op www.kustindicatoren.be.

VOORTGANGSINDICATOREN

HET PROCES DUURZAAM KUSTBEHEER EVALUEREN

Naast de indicatoren die specifieke thema's behandelen stelde de Europese Commissie ook een instrument voor om de implementatie van geïntegreerd kustbeheer te evalueren. Ze bestaat uit een leidraad aan vragen en wordt "**de voortgangsindicator**" genoemd. Het is een algemene methode, uitgewerkt op Europees niveau, die een vergelijking met andere Europese landen mogelijk maakt.

Het Coördinatiepunt organiseerde in 2005 en 2010 **werksessies** met betrokkenen op lokaal, provinciaal, regionaal en nationaal niveau om te beoordelen hoe het gesteld was met de implementatie van duurzaam kustbeheer in België.

De resultaten van 2010 werden vergeleken met deze van 2005. Er werd vastgesteld dat er niet één overkoepelende ontwikkelingsstrategie specifiek voor de kust is, maar dat in verschillende belangrijke strategieën zoals het federaal actieplan duurzaamheid, het nationaal adaptatieplan, en de ruimtelijke structuurplannen van Vlaanderen en de provincie West-Vlaanderen specifieke verwijzingen naar de kust opgenomen zijn. **De kust en de zee worden met andere woorden als een bijzondere regio gezien.** Daarnaast zijn er ook diverse beleidsplannen specifiek voor de kust, bijvoorbeeld op vlak van toerisme en kustveiligheid.

Het betrekken van relevante stakeholders bij besluitvormingsprocessen en een open communicatie tussen verantwoordelijken op bestuursniveau werd positief beoordeeld.

Uit de bespreking bleek dat er voor de Belgische situatie zeker verbetering mogelijk is op vlak van optimaliseren en afstemmen van monitoring, gericht op specifieke beleidsdoelstellingen en het gebruiken van beschikbare instrumenten voor een geïntegreerd en duurzaam beleid.

Zon, zee en strand lokken jaarlijks duizenden mensen voor een dagje naar de kust. Naast verblijfstoerisme is ook dagtoerisme een erg belangrijke activiteit voor de kust. Gebruik van het openbaar vervoer kan de verkeersoverlast vermijden die deze toestroom van toeristen met zich meebrengt. Wellicht droegen extra promoties, gunstige treintarieven van de NMBS en een specifiek seniorentarief bij tot de stijgende trend waarbij meer dagjesmensen de trein nemen naar de kust.

In de Noordzee is het aantal commerciële visbestanden binnen veilige referentiewaarden laag, met maximaal 2 op 7. De lage visbestanden schaden het mariene ecosysteem meetbaar en langdurig. Het duurzame beheer van de visbestanden is een collectieve verantwoordelijkheid, waartoe alle betrokken visserijlanden solidair moeten bijdragen.

Het niveau van de zeespiegel verandert onder invloed van de wereldwijde opwarming van het klimaat. Uit onderzoek blijkt dat het zeeniveau de afgelopen eeuw met een snelheid van 2 millimeter per jaar steeg. De evolutie wordt jaar na jaar opgevolgd. Naast de jaarlijkse opvolging van de evoluties is het ook belangrijk om de nodige maatregelen te treffen om de zeewering te versterken en de overstromingsrisico's te doen verminderen.

De Noordzee vormt een bijzonder gebied waar geen visueel waarneembare operationele olielozingen zijn toegestaan (wetgeving MARPOL 73/78). Toch werden er in 1992 54 olielozingen vastgesteld vanuit de lucht. In 2006 werden er maar 13 olielozingen vastgesteld in een half jaar tijd. Ook het jaarlijks geschatte olievolume toont een dalende tendens. Via het programma van observatie vanuit de lucht, uitgevoerd door de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee (BMM, departement van het KBIN), is het mogelijk een indicatie van de graad van olie vervuiling weer te geven. Blijkbaar hebben de strengere maatregelen en het verhoogde toezicht een positief effect.

T10EKOMST

In de voorbije tien jaar werd tijdens uitvoerige evaluaties in 2006 en 2011 ook kritisch stilgestaan bij de werking van het Coördinatiepunt. Zowel de partners als de extern bevroegde partijen drukten een grote tevredenheid uit over de werking en de realisaties.

Nu is het tijd om vooruit te blikken. Waar kan het Coördinatiepunt best verder op inzetten? Hoe houden we rekening met de wijzigingen in overheid en maatschappij? Want de omgeving waarin het Coördinatiepunt 10 jaar geleden het licht zag, is in de voorbije jaren sterk gewijzigd. Zo zijn participatie en sectoroverschrijdend overleg - beiden principes van duurzaam kustbeheer - ondertussen ingebed in verschillende wettelijke procedures. Ook de overheid en beleidsstructuren hebben in de voorbije jaren een metamorfose ondergaan.

Het Coördinatiepunt kan in veel initiatieven aan de kust een meerwaarde bieden en is complementair aan de activiteiten van haar partners en andere spelers aan de kust. Samen met de partners worden verschillende vormen van samenwerking bestudeerd, met het oog op een doeltreffende werking voor de toekomst.

✚ Iets gelezen waarover je meer wil weten? Een vraag over de kust? Het team van het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer staat vol enthousiasme klaar om uw vragen te beantwoorden.
v.l.n.r. Valérie Vanhecke, Sylvia Theunynck, Kathy Belpaeme, Hannelore Maelfait en Sofie Vanhooren

COLOFON

Tekst

Kathy Belpaeme

Coördinatie en Eindredactie

Kathy Belpaeme, Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer

Verantwoordelijke uitgever:

Hilaire Ost, provinciegriffier

Concept, drukwerk

cayman.be

Depotnummer

D/2011/0248/22

Wijze van citeren

Belpaeme K. (Ed.)

10 jaar Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer

Oostende, België, 2011

Fotografie

VW Nieuwpoort

Foto Jan

VLIZ (Delva)

Cayman

Green vzw

Claude Willaert

Provincie West-Vlaanderen

Agentschap voor Natuur en bos

Stad Oostende

Willy Versluys

Misjel Decler

Roland François

Kristien Daem

Jeugdendienst Blankenberge

Annick Dosselaere

Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer

Wandelaarkaai 7 (ingang pakhuis 61) | 8400 Oostende

T +32 59 34 21 47 | F +32 59 34 21 31 | info@kustbeheer.be | www.kustbeheer.be